

การพัฒนาแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2*

THE DEVELOPING AN INNOVATIVE LEADERSHIP MODEL TO
ENHANCE STUDENT INNOVATIVENESS UNDER THE NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นรกมล กองสุข*, นพรัตน์ ชัยเรือง, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์

Narakamol Kongsuk*, Nopparat Chairueang, Werayut Chatakan

หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Doctor of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: narakamol@gmail.com

*Tel: 093-742-8901

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) เพื่อพัฒนาแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน และ 3) เพื่อตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี และมอร์แกน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร จำนวน 5 คน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน การสนทนากลุ่มผู้บริหาร จำนวน 9 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร โดยแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น 0.874 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำนวณหาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และความต้องการจำเป็นของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.64 2) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ หลักการ, วัตถุประสงค์, กระบวนการดำเนินงาน, และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ครอบคลุม 7 ด้าน และความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน ครอบคลุม 5 ด้าน และ 3) ผลการตรวจสอบยืนยันว่ารูปแบบดังกล่าวมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน, เขตพื้นที่การศึกษา, การพัฒนาแบบ

Abstract

This research aims to 1) Study the current state, desired state, and needs; 2) Develop an innovative leadership model to enhance student innovation; and 3) Examine the innovative leadership model in enhancing student innovation among students under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. This research employed a mixed-methods approach. Quantitative research involved a sample of 327 teachers, selected via stratified random sampling using the Krejcie-Morgan table. In-depth interviews with 5 administrators were conducted, followed by expert-review seminars with 9 qualified individuals and focus group discussions with 9 administrators, selected purposively. The research instruments included questionnaires, interview guides, and an assessment form for the digital leadership model of administrators. The questionnaire had a reliability coefficient of 0.874. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and calculation of the needs prioritization index. The research findings revealed that 1) The current state of innovative leadership among school administrators... 1) The overall level of innovation leadership was moderate ($\bar{X} = 2.86$), while the overall desired state was at the highest level ($\bar{X} = 4.69$), and the overall need for learner innovation was 0.64. 2) The developed innovation leadership model consists of four main components: principles, objectives, operational processes, and conditions for success. The innovation leadership component covers seven areas, while the learner innovation component covers five. and 3) The verification results confirmed that the model was at the highest level of accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness in all items.

Keywords: Innovative Leadership, Student Innovativeness, Educational Service Area, Model Development, Priority Need Index

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างพลิกผัน (Disruptive Change) การเปลี่ยนแปลงนี้ได้กระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงการศึกษาที่ต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ VUCA World ซึ่งเต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอน และความซับซ้อน ในประเทศไทย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และนโยบาย Thailand 4.0 ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและความยั่งยืนในทุกมิติ การพัฒนาผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ให้ประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ, 2560) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการศึกษาก่อให้เกิดความท้าทายในหลายมิติ สถานศึกษาในประเทศไทยต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมยังคงมีความจำเป็นและขาดการพัฒนาในบางสถานศึกษา ข้อมูลจากการศึกษา พบว่า ในบางพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความท้าทายในการบริหารจัดการนวัตกรรมและการส่งเสริมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ในผู้เรียน

จากการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงความสำคัญของนวัตกรรม แต่ขาดทักษะในการนำภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมาใช้ในระดับปฏิบัติ นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน ตัวอย่างเช่น การขาดการฝึกอบรมที่เหมาะสมในด้านการคิดเชิงนวัตกรรมและการปรับทัศนคติผู้นำ

การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาที่สามารถผลักดันการพัฒนาองค์กรไปข้างหน้า (Mumford, M. D. et al., 2002) นอกจากนี้ ยังนำทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (Organizational Change Theory) มาใช้เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา หลายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้นำในการสร้างนวัตกรรมในภาคการศึกษา เช่น งานวิจัยของ ซึ่งพบว่า ผู้นำการศึกษาที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์วิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนมีผลต่อการเพิ่มคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในบริบทของการศึกษาที่เน้นการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของผู้วิจัยในครั้งนี้ (Jones, P. & Johnson, R., 2019)

การพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษาเป็นประเด็นที่มีความสำคัญสูงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะในบริบทของการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดสร้างสรรค์และการเป็นนวัตกร การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในระบบการศึกษา และตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะช่วยให้ได้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการคิดสร้างสรรค์และการเป็นนวัตกรในอนาคต การพัฒนานี้จะเป็นการตอบสนองต่อความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงในยุค VUCA และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรการศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้วิธีการแบบ ผสานวิธีพหุระยะ (Multi-phase Mixed Methods) เพื่อดำเนินการวิจัยใน 3 ระยะหลัก ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การพัฒนารูปแบบ และการตรวจสอบรูปแบบ กำหนดวิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรของผู้เรียน มีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 327 คน ซึ่งได้มาโดยการโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครชีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาค่า

ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 ปรับข้อความตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ นำแบบวัดไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตรวจสอบคุณภาพโดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดทั้งฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.917 และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน ผู้วิจัยสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน และยืนยันความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญระดับนโยบาย และผู้บริหารระดับปฏิบัติการที่ประสบความสำเร็จที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน ผู้วิจัยยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มีผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (n = 327)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. บุคลิกภาพ	2.90	0.66	ปานกลาง	4.59	0.49	มากที่สุด	0.37
2. การกำหนดวิสัยทัศน์	2.78	0.62	ปานกลาง	4.76	0.41	มากที่สุด	0.42
3. ความคิดสร้างสรรค์	2.87	0.63	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด	0.39
4. การแสวงหาความรู้ใหม่	2.84	0.60	ปานกลาง	4.65	0.47	มากที่สุด	0.39
5. การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	2.77	0.61	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด	0.42
6. การทำงานเป็นทีม	2.93	0.60	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด	0.38
7. การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	2.92	0.63	ปานกลาง	4.72	0.45	มากที่สุด	0.38
โดยรวม	2.86	0.62	ปานกลาง	4.69	0.45	มากที่สุด	0.39

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.93$) รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 2.92$) และด้านการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.77$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.76$) และด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.59$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยรวม คือ 0.39 ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified} = 0.42$) รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ($PNI_{modified} = 0.39$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านบุคลิกภาพ ($PNI_{modified} = 0.37$)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

สภาพปัจจุบันของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรู้จักสังเกต และด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยน้อย

สภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการสร้างเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.64 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านการรู้จักแก้ปัญหา และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างเครือข่าย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

พบว่า ผลการพัฒนารูปแบบจากการศึกษา เอกสาร การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) การแสวงหาความรู้ใหม่ 5) การแก้ปัญหาเชิงระบบ 6) การทำงานเป็นทีม และ 7) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรนวัตกรรม และสามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยสามารถพัฒนาเป็นรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีหลักการ 4 ประการ ดังนี้ 1) หลักการคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรม 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 4) หลักการสร้างวัฒนธรรมเชิงนวัตกรรม

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการสร้างองค์กรนวัตกรรม 3) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูในการเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพบริบท ขั้นที่ 2 การวางแผนพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินงาน ขั้นที่ 4 การติดตามและสะท้อนผล และขั้นที่ 5 การพัฒนาและขยายผล

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ไปใช้ควรมีเงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบดังต่อไปนี้ 1) ทัศนคติของผู้บริหารมีเป้าหมายชัดเจน 2) ศักยภาพและความพร้อมของครู 3) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และ 4) การส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัด

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 100 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีความถูกต้องและเหมาะสมทุกรายการ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้าง ความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

พบว่า จากการสนทนากลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (Focus Group Discussion) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อตรวจสอบและยืนยันเกี่ยวกับความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 100 มีความคิดเห็น เกี่ยวกับร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ทุกรายการ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่า ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) โดยรวมเท่ากับ 0.39 ซึ่งบ่งชี้ว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารจำนวนไม่น้อยยังมีข้อจำกัดด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล วิธีคิดเชิงออกแบบ และการพัฒนานวัตกรรมทางการบริหารอย่างจำกัด ประกอบกับวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดติดกับการบริหารแบบดั้งเดิม ภาระงานประจำที่มีมาก รวมถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร ทำให้ผู้บริหารขาดเวลาและความกล้าในการริเริ่มหรือผลักดันนวัตกรรม

อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร ศรีสุคันธฤกษ์ ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ระบุว่าสภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและต้องได้รับการพัฒนาต่อไป (นภาพร ศรีสุคันธฤกษ์ และคณะ, 2566)

1.2 สภาพปัจจุบันของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งแตกต่างจากสภาพที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับมากที่สุดอย่างชัดเจน โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) โดยรวมเท่ากับ 0.40 ซึ่งแสดงว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงมาก การที่ผลเป็นเช่นนี้คาดว่าเกิดจากผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะพื้นฐานของการคิดเชิงนวัตกรรม เช่น การคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ยังเน้นการท่องจำมากกว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลอง ลงมือปฏิบัติ หรือสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในห้องเรียนยังไม่เอื้อต่อการทดลองและความกล้าในการริเริ่มทดลองจนครุบางส่วนยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนยังจำกัดอยู่ในกรอบเดิม ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ และคณะ ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่ระบุว่า การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ และคณะ, 2564)

2. ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบของ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร จำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) การแสวงหาความรู้ใหม่ 5) การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 6) การทำงานเป็นทีม และ 7) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม สอดคล้องกับ ศุภิญญาภิก เกตุวิเศษกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) บุคลิกภาพ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) บทบาทหน้าที่ 4) ความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การบริหารจัดการในองค์กร (ศุภิญญาภิก เกตุวิเศษกุล, 2562) และสอดคล้องกับ ศุภลักษณ์ รัตนพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแสวงหาความรู้ใหม่ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และ 5) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (ศุภลักษณ์ รัตนพันธ์, 2564) และสอดคล้องกับ สุริยา สรวงศิริ และสิทธิชัย สอนสุภี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมพบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมและการนำวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ 2) การสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การติดต่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การมีนวัตกรรมการสอน การมีระบบพี่เลี้ยง และการจัดสภาพแวดล้อม และ 4) การคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การคิดริเริ่ม การคิดยืดหยุ่น และการคิดแบบบูรณาการ (สุริยา สรวงศิริ และสิทธิชัย สอนสุภี, 2564) และสอดคล้องกับ เดชา ลุนาวงค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 4 องค์ประกอบ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม

2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และ 4) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ส่วนองค์ประกอบของรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ (เดชา ลุนาวงค์, 2564) สอดคล้องกับ กัณภิมย์ นาคแก้ว และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ ส่วนที่ 2 หลักการและเหตุผล ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 4 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการศึกษาของครู และส่วนที่ 6 แนวทาง การ ดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ (กัณภิมย์ นาคแก้ว และคณะ, 2568) และสอดคล้องกับ ดารารวรรณ ศรีกาญจนา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 4 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนนำ 2) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 3) การนำไปใช้ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ (ดารารวรรณ ศรีกาญจนา และคณะ, 2562) และสอดคล้องกับ จิราภรณ์ ปกรณ์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) การประเมินผล 6) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ (จิราภรณ์ ปกรณ์ และคณะ, 2565)

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ทุกรายการ สอดคล้องกับ กัณภิมย์ นาคแก้ว และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีความถูกต้อง เหมาะสมเป็นไปได้น่า และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทุกส่วน (กัณภิมย์ นาคแก้ว และคณะ, 2568) และสอดคล้องกับ ดารารวรรณ ศรีกาญจนา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรมสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับมากตามลำดับ (ดารารวรรณ ศรีกาญจนา และคณะ, 2562) และสอดคล้อง ธนชนันท์ พรหมแทนสุด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการศึกษา พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความถูกต้อง อยู่ในระดับ มาก และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ธนชนันท์ พรหมแทนสุด, 2565) และสอดคล้องกับ สิทธิพร ประวิติรุ่งเรือง และภาณี อนันต์นาวิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

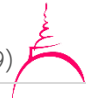
มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการศึกษา พบว่า การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (สิทธิพร ประวีติรุ่งเรือง และภารตี อนันต์นาวิ, 2567) และสอดคล้องกับ นภาพร ศรีสุคันธพฤกษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เห็นว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ (นภาพร ศรีสุคันธพฤกษ์ และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับ ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ และคณะ, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นผลสัมฤทธิ์จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า กลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนสู่การเป็นนวัตกรรม คือ “รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน (I-S Model)” ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ประกอบ 4 ส่วนหลัก เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน โดยเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสม การสร้างความคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ใหม่ และการแก้ปัญหาซับซ้อน รวมทั้งการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการจัดการองค์กรนวัตกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมในทุกกระดับ ซึ่งต้องการความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู และผู้เรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนา ซึ่งเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญในการบ่มเพาะคุณลักษณะนวัตกรรมของผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน ดังปรากฏในรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน (I-S Model)

สรุปและข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (สูงสุด: การทำงานเป็นทีม, ต่ำสุด: การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (สูงสุด: การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ, ต่ำสุด: บุคลิกภาพ) ส่งผลให้มีค่า PNI ในการพัฒนาสูงถึง 0.39 โดยเฉพาะด้านการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ในส่วนของความเป็นนวัตกรรมของผู้เรียน พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (สูงสุด: การสร้างเครือข่าย, ต่ำสุด: ความคิดสร้างสรรค์) แต่มีความต้องการพัฒนาสูงมากด้วยค่า PNI 0.64 (สูงสุด: ความคิดสร้างสรรค์, ต่ำสุด: การสร้างเครือข่าย) ความต้องการนี้ถูกนำไปสู่ การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ หลักการ, วัตถุประสงค์, กระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน (วิเคราะห์บริบท, วางแผน, ดำเนินงาน, ติดตาม, พัฒนา/ขยายผล), และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยรูปแบบมีองค์ประกอบภาวะผู้นำ 7 ด้าน และผลการตรวจสอบยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบนี้มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ทุกรายการ (ร้อยละ 100) ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

- 1) ผู้บริหารควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยการที่กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและองค์กรการศึกษา โดยการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะช่วยกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมในทุกด้าน 2) ผู้บริหารควรมีความตระหนัก เห็นความสำคัญ มีเจตคติที่ดี มุ่งมั่น ตั้งใจ ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยเฉพาะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และ 3) ผู้บริหารควรศึกษารายละเอียด ขั้นตอนวิธีการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป
- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรนวัตกรรม 2) ควรศึกษากลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อนำมาพัฒนาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบตนเอง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาต่อไป และ 4) ศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะของผู้นำในองค์กรในระดับต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารระดับต้น ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับสูง เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่ตำแหน่งได้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัณภริมย์ นาคแก้ว และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 7(1), 315-326.
- ชนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ และคณะ. (2564). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 11(2), 531-542.
- จิราภรณ์ ปกรณ์ และคณะ. (2565). รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(48), 396-410.
- ดาราวรรณ ศรีกาญจนา และคณะ. (2562). องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ: ผู้นำแนวพุทธ. วารสารวิทยาลัยวงษ์นครลำปาง, 8(2), 226-236.

- เดชา ลุนาวงค์. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน *วิทยานพนธ์ปรัชญาดุขภูมิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธณัชนันท์ พรหมแทนสุด. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(8), 440-456.
- นภาพร ศรีสุคันธฤกษ์ และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(3), 117-131.
- ศุภลักษณ์ รัตนพันธ์. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน *วิทยานพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภิญาภิกจ เกตุพิเศษกุล. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน *วิทยานพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ.
- สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง และภารตี อนันต์นาวี. (2567). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(5), 517-534.
- สุรียา สรวงศิริ และสิทธิชัย สอนสุภี. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 7(2), 149-162.
- Jones, P. & Johnson, R. (2019). Innovative Leadership and the Creation of Student-Centered Learning Environments. *Educational Administration Quarterly*, 55(4), 483-502.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mumford, M. D. et al. (2002). Leading Creative People: Orchestrating Expertise and Relationships. *The Leadership Quarterly*, 13(6), 705-750.